

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده دندانپزشکی (پردیس بین الملل)

پایان نامه جهت اخذ درجه دکترای حرفه‌ای دندانپزشکی

عنوان:

بررسی شیوع اضطراب دندانپزشکی و عوامل مرتبط با آن در مراجعین

بزرگسال به دانشکده دندانپزشکی اردبیل در سال ۹۹-۱۳۹۸

استاد راهنما:

دکتر شادیه مولایی

اساتید مشاور:

دکتر عزیز زادفتاح

دکتر حامد زندیان

نگارش:

علی اصغری

سپاسگزاری:

بر خود واجب می‌دانم از استاد فرزانه خانم دکتر شادیه مولایی که به عنوان استاد راهنما در مراحل مختلف این پایان‌نامه همواره با سعه‌صدر و گشاده‌رویی در کنار من بودند و در طول مدت تحصیل از راهنمایی‌های اخلاقی و علمی ایشان بهره‌جسته‌ام تشکر و قدردانی نمایم.

و از آقای دکتر عزیز زادفتاح و دکتر حامد زندیان که مسئولیت سنگینی را قبول زحمت فرمودند: و مطمئناً بدون حمایت‌ها، راهنمایی‌ها و روحیه بخشی ایشان، انجام بخش مهمی از این پایان‌نامه میسر نمی‌شد. بدین‌وسیله از بزرگواری، حسن سلوک و حمایت بی‌دریغ ایشان تشکر کرده و برای آنان طول عمر توأم با سربلندی را آرزومندم.

تقدیم به:

سپاسگذار کسانی هستم که سراغاز تولد
من هستند. از یکی زاده میشوم و از
دیگری جاودانه. استادی که سپیدی را بر
تخته سیاه زندگیم نگاشت و مادری که تار
مویی از او پپای من سیاه نماند.

این پایان نامه را به پدر و مادر عزیزم
تقدیم می کنم

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....

فصل اول: کلیات تحقیق

۲	۱-۱. مقدمه.....
۳	۲-۱. بیان مسئله.....
۵	۳-۱. تعریف واژه‌ها.....
۵	۴-۱. اهداف تحقیق.....
۵	۱-۴-۱. هدف کلی.....
۶	۲-۴-۱. اهداف اختصاصی.....
۷	۳-۴-۱. اهداف کاربردی.....
۷	۵-۱. فرضیه‌های تحقیق.....

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۹	۱-۲. مبانی نظری تحقیق.....
۹	۱-۱-۲. اضطراب.....
۹	۲-۱-۲. تعریف اضطراب.....
۱۲	۳-۱-۲. اضطراب طبیعی.....
۱۲	۴-۱-۲. مؤلفه‌های اضطراب.....
۱۳	۵-۱-۲. نظریه‌های روان‌شناختی اضطراب.....
۱۳	۱-۵-۱-۲. نظریه روانکاوی.....
۱۶	۲-۵-۱-۲. نظریه رفتارگرایی.....
۱۶	۳-۵-۱-۲. دیدگاه زیست‌شناختی.....
۱۷	۴-۵-۱-۲. نظریه یادگیری اجتماعی - شناختی.....
۱۸	۵-۵-۱-۲. نظریه‌های شناختی.....
۱۹	۶-۱-۲. اضطراب دندانپزشکی.....

۲-۱-۷. سبب‌شناسی اضطراب دندانپزشکی..... ۲۰

۲-۲. مبانی عملی تحقیق (پیشینه تحقیق)..... ۲۱

فصل سوم: روش اجرای تحقیق

۳-۱. نوع پژوهش..... ۲۵

۳-۲. جمعیت مورد مطالعه..... ۲۵

۳-۳. نمونه‌برداری و روش نمونه‌گیری..... ۲۵

۳-۴. روش انجام تحقیق..... ۲۶

۳-۵. ملاحظات اخلاقی..... ۲۷

۳-۶. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها..... ۲۷

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق

۴-۱. آمار توصیفی..... ۲۹

۴-۱-۱. جنسیت افراد مورد بررسی..... ۲۹

۴-۱-۲. سن افراد مورد بررسی..... ۲۹

۴-۱-۳. تحصیلات افراد مورد بررسی..... ۳۰

۴-۱-۴. تأهل افراد مورد بررسی..... ۳۰

۴-۱-۵. تعداد افراد خانواده در افراد مورد بررسی..... ۳۱

۴-۱-۶. محل سکونت افراد مورد بررسی..... ۳۱

۴-۱-۷. شغل افراد مورد بررسی..... ۳۲

۴-۱-۸. تعداد دفعات مراجعه به دندانپزشکی در افراد مورد بررسی..... ۳۲

۴-۱-۹. تجربه مراجعه به دندان‌پزشکان دیگر در افراد مورد بررسی..... ۳۳

۴-۱-۱۰. تجربه درمان سخت و دردناک دندان‌پزشکان قبلی در افراد مورد بررسی..... ۳۳

۴-۱-۱۱. آماره‌های توصیفی درآمد، رضایتمندی از زندگی و اضطراب..... ۳۴

۴-۱-۱۲. بررسی سطح اضطراب دندانپزشکی در افراد مورد بررسی..... ۳۴

۴-۲. بررسی نرمال بودن داده‌ها..... ۳۵

۴-۳. بررسی فرضیه‌های تحقیق..... ۳۶

۳۶	۱-۳-۴. بررسی فرضیه اول تحقیق
۳۷	۲-۳-۴. بررسی فرضیه دوم تحقیق
۳۸	۳-۳-۴. بررسی فرضیه سوم تحقیق
۳۹	۴-۳-۴. بررسی فرضیه چهارم تحقیق
۴۰	۵-۳-۴. بررسی فرضیه پنجم تحقیق
۴۱	۶-۳-۴. بررسی فرضیه ششم تحقیق
۴۲	۷-۳-۴. بررسی فرضیه هفتم تحقیق
۴۳	۸-۳-۴. بررسی فرضیه هشتم تحقیق
۴۴	۹-۳-۴. بررسی فرضیه نهم تحقیق
۴۵	۱۰-۳-۴. بررسی فرضیه دهم تحقیق
۴۶	۱۱-۳-۴. بررسی فرضیه یازدهم تحقیق
۴۷	۱۲-۳-۴. بررسی فرضیه دوازدهم تحقیق
۴۸	۱۳-۳-۴. بررسی فرضیه سیزدهم تحقیق

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۴۹	۱-۵. بحث
۵۷	۲-۵. نتیجه گیری
۵۸	۳-۵. پیشنهادات
۵۸	۴-۵. محدودیت‌های تحقیق
۵۹	منابع

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول ۱-۲	جنبه‌های اضطراب	۱۳
جدول ۱-۳	متغیرهای مورد بررسی	۲۸
جدول ۱-۴	درصد فراوانی جنسیت افراد مورد بررسی	۲۹
جدول ۲-۴	درصد فراوانی سن افراد مورد بررسی	۲۹
جدول ۳-۴	درصد فراوانی تحصیلات افراد مورد بررسی	۳۰
جدول ۴-۴	درصد فراوانی تاهل افراد مورد بررسی	۳۰
جدول ۵-۴	درصد فراوانی تعداد افراد خانواده	۳۱
جدول ۶-۴	درصد فراوانی محل سکونت	۳۱
جدول ۷-۴	درصد فراوانی شغل افراد مورد بررسی	۳۲
جدول ۸-۴	درصد فراوانی تعداد دفعات مراجعه به دندانپزشکی در افراد مورد بررسی	۳۲
جدول ۹-۴	درصد فراوانی تجربه مراجعه به دندان‌پزشکان دیگر در افراد مورد بررسی	۳۳
جدول ۱۰-۴	درصد فراوانی تجربه درمان سخت و دردناک دندان‌پزشکان قبلی در افراد مورد بررسی	۳۳
جدول ۱۱-۴	آماره‌های توصیفی درآمد، رضایتمندی از زندگی و اضطراب	۳۴
جدول ۱۲-۴	بررسی سطح اضطراب دندانپزشکی در افراد مورد بررسی	۳۴
جدول ۱۳-۴	آزمون کولموگروف اسمیرنوف برای بررسی توزیع داده اضطراب دندانپزشکی	۳۵
جدول ۱۴-۴	آزمون یو من ویتنی برای بررسی فرضیه اول تحقیق	۳۶
جدول ۱۵-۴	آزمون کروسکال والیس برای بررسی فرضیه دوم تحقیق	۳۷
جدول ۱۶-۴	آزمون کروسکال والیس برای بررسی فرضیه سوم تحقیق	۳۸
جدول ۱۷-۴	آزمون یومن ویتنی برای بررسی فرضیه چهارم تحقیق	۳۹
جدول ۱۸-۴	آزمون کروسکال والیس برای بررسی فرضیه پنجم تحقیق	۴۰
جدول ۱۹-۴	آزمون کروسکال والیس برای بررسی فرضیه ششم تحقیق	۴۱

- جدول ۴-۲۰. آزمون پست هاك تامهنس تی تو برای بررسی فرضیه ششم تحقیق..... ۴۱
- جدول ۴-۲۱. ضریب همبستگی اسپیرمن برای بررسی فرضیه هفتم تحقیق..... ۴۲
- جدول ۴-۲۲. آزمون یومن ویتنی برای بررسی فرضیه هشتم تحقیق..... ۴۳
- جدول ۴-۲۳. آزمون کروسکال والیس برای بررسی فرضیه نهم تحقیق..... ۴۴
- جدول ۴-۲۴. آزمون یومن ویتنی برای بررسی فرضیه دهم تحقیق..... ۴۵
- جدول ۴-۲۵. آزمون یومن ویتنی برای بررسی فرضیه یازدهم تحقیق..... ۴۶
- جدول ۴-۲۶. ضریب همبستگی اسپیرمن برای بررسی فرضیه دوازدهم تحقیق..... ۴۷
- جدول ۴-۲۷. آزمون یومن ویتنی برای بررسی فرضیه سیزدهم تحقیق..... ۴۸

چکیده

مقدمه: اضطراب دندانپزشکی یکی از دلایل مهم پرهیز افراد از درمان های دندانپزشکی بوده و در درازمدت از میزان بهداشت دهان و دندان و نیز کیفیت زندگی فرد می‌کاهد. از سوی دیگر رخ دادن اضطراب در مراجعان و تکرار آن در معاینه بیماران، بر کارایی دندانپزشکان نیز اثر می‌گذارد؛ بنابراین این مطالعه با هدف بررسی شیوع اضطراب دندانپزشکی و عوامل مرتبط با آن در مراجعین بزرگسال به دانشکده دندانپزشکی اردبیل در سال ۹۹-۱۳۹۸ انجام پذیرفت.

مواد و روش کار: در این مطالعه توصیفی- مقطعی ۲۰۰ نفر از مرجعان دانشکده دندانپزشکی اردبیل بالای ۱۸ سال در سال ۹۹-۱۳۹۸ به صورت تصادفی مورد بررسی قرار گرفت، برای جمع‌آوری اطلاعات از نسخه فارسی پرسشنامه اضطراب دندانپزشکی که توسط استاترد، ملبرگ و هوگاستراتن ساخته شده است و پرسشنامه عوامل فردی استفاده گردید؛ پس از تکمیل پرسشنامه‌ها و فرم معاینه، داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ شد و با استفاده از آزمون یومن ویتنی، کروسکال والیس و ضریب همبستگی اسپیرمن در سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ تحلیل آماری گردید.

نتایج: از ۲۰۰ مراجعه‌کننده اضطراب دندانپزشکی ۱۱۱ نفر (۵۵/۵٪) پایین و ۸۰ نفر (۴۰٪) متوسط و ۹ نفر (۴/۵٪) بالا بود. اضطراب دندانپزشکی خانم‌ها بیشتر از آقایان بود ($P < 0.05$)؛ همچنین میزان اضطراب دندانپزشکی در افراد بیکار و خانه‌دار نسبت به شغل‌های آزاد، کارمند بیشتر و معنادار بود ($P < 0.05$)؛ اما متغیرهای تحصیلات، سن، تأهل، تعداد اعضای خانواده، درآمد، محل سکونت، تعداد دفعات مراجعه به دندانپزشکی، تجربه مراجعه به دندانپزشکان دیگر، تجربه درمان سخت و دردناک دندانپزشکان قبلی، رضایتمندی فرد از زندگی و اطلاع بیمار از طرح درمان و پروسه درمان تأثیر معناداری بر اضطراب دندانپزشکی نداشتند ($P > 0.05$).

نتیجه‌گیری: اضطراب دندانپزشکی شدید در این مطالعه نسبت به مطالعات قبلی کمتر برآورد گردید و جنسیت و شغل تأثیر معناداری بر اضطراب دندانپزشکی داشتند.

کلمات کلیدی: اضطراب، اضطراب دندانپزشکی، عوامل مرتبط.